

SUMARI:—Portada ab sa dedicataria á *Jesucrist Redemptor*.—*Festes*, per Mossen Segismon.—Noticies Históriques.—*Maria al infant Jesus*. Poesia dedicada al Ilm. Sr. dou Pere Jusep Llabrés, Degá de Canarias, per Miquel Gayá y Bauzá, Pvre.—*Epifania*, per A. Alemany, Pvre.—*A Deu!* poesia per Joaquin Domenech.—Sants y Festes de la present setmana.—*Comens de sigle*, per M. R. Ferrá.—*Breu parlament de gracies* á La Capella de Manacor, per lo M. I. Sr. Provisor.—*Cronicó*, p' Es Cronista.—Advertencies y reclams.

FESTES (*)

El pobre caminant qué al baté del sol abrusador de l'estíu, ja fa estona tresca per dins un pla que no te fi, sens un arbre, ni una herba, ni una ombra que l'aconhort, y ja, cansat y retut, desfalleix son cor y par que li falten les forces, si per bona sort destría un ausinar ó una garriga tan atapida que no hí poren atravesar els raigs del Sol, jab quin pler s'asseu devall aquells arbres seculars, reposa dins l'ombra quieta y misteriosa, respira l'aroma verge y sanitós de les herbes y flors de garriga, apaga la set ab l'aygua fina y estillada de la fontinyola que llengua casi sens bellugarse par demunt la verdor agradosa, ab remor tan suau que condorm, llevors s'axampla son pit, alena ab més força, y es tan intens, tan íntim son benestar, qui'l sent dins sos membres abatuts, y goça tant, tant, que n'es avar de son pler, lo mateix de l'infantó que concirós y ab enveja mira el caramull de fruyta qui'l tenta y, quant ab sorpresa ha sentit que'n prenga tanta'n vulla, plora y s'enutja perque... son petitoyes ses manetes y ja no'n pot aplegar pus, y ell ne voldría més, molt més encara! axís el caminant ab frenesí, ab dalè goça d'aquell be de Deu y voldría estar més assedegat per tornarse asseciar ab l'aygua delitosa, que fos més gran son cor per goçar més encara, que fos capás son cos de sentir encara més benestar! Quant axís ha gaudit una estona, ja ha recobrat les forces perdudes, no li falta coratje y ben resolt pot emprendre altre volta son camí.

Per una costa aspre y pedregosa, ajopit sota 'l pes fexuch del treball, sempre seguit puja ab fatiga l' homo que per tots es la vida montanya esquerpa y pelada; ¡ay trist! si no pogués reposar qualca estona; com un arch sempre vinclat que prest es trenca, axís ell retut, aglassat, sens forces, per no tornarse axecar prest cauría oprimit per el jou del treball: per axò el bon Deu que tant l' estima,

(*) Atenent a que, per caure enguany en diumenge la festa dels Reys, l'Esglesia no mos senyala l'Evangelí en la missa d'aquesta dominica, y 'l que correspon al diumenge que sol caure dins la vuytada dels Reys, de que'n resam entre setmana, y el de la I després d'aquella festa, que correspon a diumenge qui ve, es el mateix, hem resolt parlar un poch despay de "Festes", que be s'ho mereixen, y compartirho entre avuy y'l diumenge prop vinent.

encá y enllá li compartí qualcuns d' aquells paratges delitosos, perque assegut á l'ombra de l' auçinar s' axugás la suor de son front, sos ulls avesats a mirar la terra axecás vers lo cel, ensaborís una gota de mel, que confortant son cor li das forces y coratge per tornar emprendre la pujada enutjosa de la vida. «Dirás a mon Poble, deya el Senyor a Moisés, sis dies en la setmana treballereu, però el seté reposareu; no foreu feyna vosaltres, ni vostres fills, ni vostres sirvents, ni fins y tot les besties que vos ayden a conrar els camps; qu' el seté será dia sant per vosaltres y aquest dia jo seré honrat y alabat.» Com si les digués: cis dies a la setmana pujareu l' aspre coster, però el seté reposareu, axecareu vostra mirada cap al cel, s' ennoblirá vostre esperit, y axí conexereu que jo som vostre Deu y que vosaltres no sou esclaus de la terra, sino fills del cel, ángels desterrats, que vos heu de recordar de vostra dignitat, de vostra patria.

Axò son les festes: aquestes estones de pler, de repòs y sosech, que tant de be fan al pobre caminant, l' auçina que li dona redòs, l' aygua pura que adelita son esperit, l' essencia escullida de bones obres qu' embalçama la vida del cristiá; per això son tan dolces y atractives; just el pensarhi ja alegra el cor.

L' evangeli d' avuy mos empeny á parlar de *festes*, puix nos conta la manera com les servava la Sagrada Familia: diu que, segons costum en tals diades, quant el Bon Jesús tenía dotze anys anaren a Jerusalem per celebrar en el Temple la festa anyal; que a la surtida S. Jusep y Maria Santíssima perderen el minyonet Jesús, que, després de cercarlo ab desconhort y angoxa de la seva ánima, meresqueren trobarlo al cap de tres dies en el temple, disputant entre los doctors y mestres de la Lley. Diu també qu' ab quexa amorosa, filla del greu dolor qu' havia sufrít la Verge, el reconvengué dolcement, y qu' el Bon Jesús li contestá: perque hem cercaveu? no sabíau que partdemunt tot jo havia de fer lo que 's pertany a la gloria de mon Pare celestial?

Aquesta manera tan exacte y fael de servir la Sagrada Familia aquelles festes, no tant santes, ni sagrades, no tan plenes de misteris y grandeses com les nostres, es el millor exemple per els cristians, aquelles paraules del minyonet Jesús es la llissó mes clara y convincent, puix par que mos diga: «Lo primer de tot, lo principal, lo més important es honrar a Deu, for tot lo que pertany a sa gloria y adoració; es servir, santificar les festes, dies consagrats al Senyor.»

Ab los tres primers manaments nos demana lo Altíssim adoració y gloria: ab lo primer nos demana l'homenatge de nostre cor: *Estimarás a ton Deu y Senyor*; ab lo segón el de

nostres paraules: *No jurarás el nom de Deu en va*; ab lo tercer el de nostres obres: *Santificarás les festes*, "Per axò, coma de cosa seva, n'está tan gelós que dêya a son Poble: «Guardau el meu dia, perque es sacrossant; si qualcú s'atreveix a profanar les festes de mala mort morirá. Si no m'escoltau, si no servau les meues festes ab foch del cel qu'atormentarà vostres ànimes vos consumiré; ab foch del cel que ja may s'apagará»

Deu n'está gelós perque es obligació sagrada de tota criatura honrar, alabar, fer gracies a son Creador; y axí ho han cómprés totes les gents, y cap poble hi ha hagut demunt la terra que no tengués festes colendes en honra de sos Deus; cada religió apropiades a son caràcter: les paganes festes impures y escandaloses; les dels sauvatges de sanch y crueldat; les de nostra Esglesia santes y espirituals y fins y tot el mon, que té per Deu el goçar, vol ses festes, plers y divertiments.

Deu n'está gelós perque les festes fan noble y digne l'homo; que no li basta per viure pa tot sol, necessita nodrir son esperit, que viu del cel: per això l'homo, si no se recorda de servir degudament les festes, s'oblida de son esperit, de sa dignidad, de sa patria y torna esclau de de la terra: el qui no pensa més qu' ab replegar tresors, si posa sa ma demunt son pit sols hi troba una mica d' or mesquí; ha perdut son cor: el desdixat que son dies fon dins una mina torna ab l'ànima de cer: el qui no surt de la fàbrica més que per nodrir son cos, no es ja un homo, es una màquina: no cerqueu entre aquets desgraciats un pensament, un desitx noble, tot es materia, par qu' empagahida haja fuyta del cos la seva ànima; no les demaneu cap noticia de Deu, del cel, de l'esperit, qu'ab estupidés vos contestarán com aquell jorna ler inglés a qui preguntaven si conexía a Jesu-Crist: «No tench memoria de que may haja fet feyna en nostra fàbrica.

Vet aquí ahon du el fugir de lo que Deu mana!

MOSSEN SEGISMÓN

(Acabarà.)

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1594. Día 2 de Janer, en la ciutat de Palma, acabá ab se mort d' es just el V. don Juan Salvador Abrines, que havent passat á Valencia, meresqué que Sant Tomás de Villanova, son arca-bisbe, coneguent las belles cualidats y virtuts, qu' adornavan al clerge mallorquí, l'elevás al sacerdocí, nombrantlo son familiar y llimosner, carreg que desempeñá ab molta caritat y zél fins que torná á la seua patria per viure humil y retirat; mes el Señor el tenia destinat per altes empreses, eseent una d' ellas el dirigí s' esperit de persones virtuoses, entre las quals se conta la B. Catalina Tomás; va ser nombrat canonge ab gran repugnancia perpart seua, qui com angel de pou fonch es consol d' afligits y amparo dels pecadors.

MARÍA AL INFANT JESÚS

Al Ilm. Sr. D. Pere Jusep Llabrés Degá de Canarias (*)

«¡Oh Deu Omnipotent! que t' ecistencia la màquina gegant del mon predica, per mes que llum de perdurable gloria rodetji-lo teu trono inaccessible. En mes entranyes humillat visqueres, quant es per Tú l'imensidat petita, y are aquí 'n terra lo meu cò 't contempla Fill meu, Dolçura meua, Llum divina. ¿Els mons no eixiren de ta ma potentia? ¿Ton bras els perns de lo creat no lliga? ¿Per què, tant pobre y desolada estable per neixer ¡oh gran Deu! Tu elegires? y no aula real, p'els fins domassos brodats d' or pur y sedes, ben vestida? Tu qu' els estels encéns en nit serena y als animals vesteis de llana fina, y als camps dones verdor en primavera, no tens rès, per vestir tes carns divines. ¡Fill meu. del cel claror, igual al Pare, y... nat de mes entranyes humilissimes! ¡Quin dolor, Vida meua, no m'abraça veuret en tal pobresa are sumida? ¿Com podré jo aixecarte de la terra? ¿Com podré jo tocar tes carns divines? No gosa, no, poruga y tremolosa, tocar ta Magestat la ma indigna. Donchs. ¿que feré ..? ¿aquí'n la terra dura deixaré que ton còs sagrat estiga ..? ¡Ah no! si no't posava dins mos brassos, molt mes frèt qu'el dur gèl mon cor seria. Tocaré, donchs, Fill meu, ta carn sagrada, ja que te vaig donar la sang mes fina, calor daré á tos membres que tremolan ab la llet qu'en mon pit potent reviva; als devèrs bé cumplint aixis de mare en los moments primers de ta gran vida. Vina, idó, Hermós méu, y tá boqueta ab la llet regaré de mes primicies. Estrella... Llum... Consol... Rey de ta Mare... á los meus brassos virginals avina. Veus... ab aquets drapèts bumils y pobres vestiré, ¡Fillet meu! tes carns purisimes, Tu 'n canvi enriqueirás á ma pobre anima ab abundancia de virtuts divines. Pero; no ets Tu qu' á l' hom' aucells y ovelles regales amorós torrents de vida. ¿y no es també ta má la qu'alimenta als habitants de la ciutat divina? ¿Com la fam y la sèt sols per tu quedan y ab poca y pobre llet are has de viurer? Beu donchs. Fillet meu; beu la llet materna de que ja el Pare Etern 'vuy m'ha enriqueida. per apagar la sèt y fam ardenta que ta boqueta sent, ¡Llum de ma vida! No me demans rès més, qu'essent tant pobre no teng per Tú res pus ¡oh Vida mia! Quant sent tos divins llabis qu'al pit beuen la llet qu'á ton cossèl ha de dar vida, ¡ay! d'amò 's fon mon sèr, y el cor esclata en vives flames de calor divina Y com no? si jo quart á dins ma falda al Homo-Deu qu'a tots los sèrs anima, si, á n'el Senyor sustent essent criada, y son Mare del Fill, del Pare filla? ¡Oh hermós infant meu; nat de mes entranyes!

(*) Esta Poesia es un fragment d'un bellíssim "Poema Marianum", escrit en llatí virgilià, en lo sigle XVII, p'el Rvnd. P. Jusep de Anчета, S. J. natural de Lacuna en Canarias y apostol del Brasil. Te mes de cinch mil versos: va ser compost estant dins la presó, rodetjat d'antropófagos, y escrit dins Canarias quant se vé en llibertat. Era molt poch coneguda esta perla de la literatura cristiana llatina quant l'Ilm. Sr. D. Pere Jusep Llabrés, Degá de Canarias, després de set mesos de treball, l'editá l'any 1885. Agra-hintli l'últim exemplar que li quedava li dedich aquesta traducció.

¡Oh Amor! ¡Oh de ma vida dolça Vidal!
 Gracies te don, fill meu... ¡entre les verges
 tant sols á mi de gracia m'has omplida
 y virtuts tantes en mon có has plantades
 que n'es molt pobre y poch quant de mi 's diga
 puix ma puresa, fins y tot, guardares
 al nexer de mon sí; ¡Claror divina!
 Y are 'n trista coveta al contemplarte
 ¡ay! tremolant tes càrns p'el frèt ferides,
 de solat, sense medis y tant pobre,
 de sentiment mon esperit s'entrista.
 De llágrimas en fonts mos ulls esclaten,
 com els nuvols d'hivern ab aygo viva.
 Mes; hont te posaré ¡divina Essencial
 que pugua descansar ta carn puríssima?
 No teng hermosos cortinatjes tiris,
 ni d'or brodades sedes ben teixides,
 matalassos tampoch de blanques plomes
 hont posar ton cossèt ¡Font de ma vida!
 Sos nius tenen les aus, les feres coves
 hont be poden nodrir l'amada cria
 y essent Tu lo Senyor de cèls y terra
 no tens un pobre lloch 'hont te reclinis.
 Ben re bedoicement en los meus brassos
 ó 'n mes entranyes descansar podrias;
 mes vols la dura y trepitjada terra
 y no los richs palaus qu'el mon desitja.
 Esculleis per bresol la menjadora,
 quatre pedres per llit, ab herba espriva,
 per cortesans juments y seques palles,
 ahont tens los somnis de dolçura mística.
 Aquí s'adormirán tos ullèts tendres
 mentres tant qu'alma llet ta daré vida
 per Tu, donchs, quart la virginal sustancia
 per qui tant ¡bell Ninet! are sospires.
 Dorm, Fill meu, dolç Amor de la meua ánima,
 Mirall de los meus ulls, font de ma vida,
 mil joquèts te ferá ta dolça mare
 qu'omplirán lo teu cor de goig sens mida.»
 Així digué; y els serafins cantaren
 per los espays est himne ab veus puríssimas;
*Gloria, gloria al Senyor en les altures
 y als homos en la terra pau cumplida!*

MIGUEL GAYÁ BAUZÁ PVRE.

EPIFANIA

ESTIVIDAD hermosísima la que celebra la Iglesia en este día, al conmemorar, solemnemente, el doble misterio de la *Manifestación del Salvador á las gentes* y la *Adoración de los Santos Reyes*. Leed el grandioso pasaje del Evangelio de hoy y vereis que entonación hay en esta página, qué colorido é interés... y todo en el modesto lenguaje de un Evangelista que antes fuera publicano! Tres ilustres personajes de la Persia, Arabia y Sabbá, llamados *Magos*, por su mucha ciencia, y *Reyes*, según el uso constante de la antigüedad: muy leídos además en las Escrituras del pueblo de Dios, y merced á repetidas conferencias con algunos hebreos, habian llegado á tener alguna creencia, siquiera confusa, en la venida del tan suspirado Mesías. Hombres rectos y prudentes, la misma noche en que el seno virginal de Maria *derramó la luz eterna sobre el mundo*, se les anunció en sueños, ó por ministerio de ángeles, el nacimiento temporal del Hijo de Dios; y, sin reparar en fatigas ni obstáculos, concertaron, al punto, de partir sin dilación hacia la Judea en busca del Niño Jesús, para adorarle y ofrecerle valiosos regalos, según costumbre de aquellos tiempos. Y guiados de una nueva y refulgentísima estrella aparecida en el Oriente, y que milagrosamente se movía, fuera de toda ley astronómica, llegan á la

Ciudad Santa y preguntan por el *Rey de los judios que ha nacido*.

Melchor, anciano venerable y de larga y nivea barba, lleva en riquísimos vasos las más escogidas pepitas del corazón de Ofir; Gaspar, el más joven, de gentil y simpático aspecto, ostenta las doradas lágrimas del árbol del incienso y los aromas más exquisitos de su tierra; Baltasar, el grave y silencioso hijo de la Etiópia, ha recogido la más fina y preciada mirra en preciosa arca de conchas. Seguros del nacimiento del *Rey de reyes*, preguntan por El, precisamente allí, donde por las profecías, relativas al Mesías, debían de tenerse las noticias más claras del fausto acontecimiento, y no parece sino que, en Jerusalem, nadie sabe lo que acaba de suceder; á pesar de que los *Magos* dan la señal que más justifica su extraña pregunta... la aparición de la misteriosa estrella. ¿Ignoraban, acaso, que reinaba en la Ciudad el inicuo Herodes y que de reconocer y adorar á otro rey, corrían el riesgo de perder su vida? Escucha Herodes á los tres personajes y se turba, y con él todo el pueblo. ¡A tal grado de abatimiento y vileza había llegado la *Ciudad Santa*, con tolerar y sostener, en el sòlio mismo de David, á aquel pérfido Herodes, que habia de teñir sus manos y su púrpura en sangre de millares de víctimas inocentes; á un rey por todo linaje de conceptos execrable y digno de eterno baldón... por más que haya merecido de la Historia el dictado *el grande*. ¡Oh y cuán siniestras intenciones, abriga, desde luego, el infame y astuto tirano!

Meditabundo, intranquilo y temeroso de que fueran descubierto sus planes, toma enseguida la hipócrita resolución de llamar aparte á los *Magos*, informarse del tiempo en que se les apareció la estrella y rogarles que, una vez hallado el *Niño* se lo anuncien, para que él también *vaya á adorarle!!!*

Brillando de nuevo, á sus ojos aquella espléndida y misteriosa estrella, al abandonar los *Magos* la ciudad de *los incrédulos*, se adelanta, radiante y hermosísima, hácia el portal de Belén y llena de esplendores aquel humilde establo, y puesta, como cimera de honor, sobre la cuna del recién nacido, muestra á aquellos corazones fieles y magnánimos el tan buscado y ansiado Rey de los judios. Al llegar á este detalle de la gloriosa jornada, el Evangelista parece no encontrar una palabra gráfica con que declarar la emoción dulcísima, los transportes de júbilo que experimenta el espíritu de aquellos ilustres y dichosos peregrinos, y á falta de ella brota, de su inspirada pluma este bello pleonismo: *gavissí sunt, gaudio magno valde*. Un gozo mucho mayor todavía les reserva la Providencia; porque, al entrar en aquella rústica y pobrísima cueva, quedan sobremanera admirados y suspensos, cuando, allá, en uno de sus rincones hallan, no mecido en dorada cuna, sino reclinado sobre las miserables pajas de un pesebre á un pobre niño. Y aquellos tres reyes orientales se postran reverentes y se rinden y adoran, con fé y amor, á Jesús; y con la más fina devoción y regocijo abren sus cofres: y Melchor le ofrece oro, reconociéndole así por Rey; Gaspar incienso, símbolo de la Divinidad que en aquel humilde Niño habita, y Baltasar la mirra, imágen de su muerte y sepultura. Y aquel precioso Infante, Rey inmortal de los siglos, la misma luz increada, y Dios hecho hombre, que viene á morir por el hombre, les mira y sonríe y acepta tan preciados y misteriosos presentes y derrama una bendición hermosísima y fecunda sobre las primi-

cias de la gentilitat y colma de celestiales mercedes sus corazones y llena de la más viva fé sus almas. Y acaba el Evangelio diciendo: que el Señor les avisó, en sueños, y señaló el camino que debían seguir á su regreso; pues estaba muy puesto en razón que, los que de Herodes habian ido á Cristo, no volviesen de Cristo á Herodes.

Fuerza es que se enterezca el espíritu cristiano y sienta la emoción más dulce y consoladora, al leer estas bellísimas y profundas frases del elocuentísimo Pontífice, el Magno S. León: «Reconozcamos, en los Magos, las primicias de nuestra vocación y de nuestra fé; y con gozo de nuestras almas celebremos el principio de nuestra esperanza. Desde aquí se nos abre el camino para llegar á la eterna bienaventuranza; desde aquí los elocuentes testimonios de las Escrituras nos revelarán á Jesucristo, y la verdad, que no quiso ser admitida, por la obcecación de los judíos, extenderá y difundirá sus esplendores por todo el mundo. Honremos, con gozo singular, este día, en que se dignó darse á conocer nuestro Salvador; creamos en Él y adorémosle Omnipotente en los cielos.»

A. ALEMANY. PRO.

A DEU!

Qui es esta jove tan bella,
qu'en el front dú un estel blanch,
ab lo vestit broydat d'òr,
cintetjat de satí blau?

Per ventura es ma germana
ab qui tant he somiat,
que jo may l'havia vista
y el pit meu fá bategar?

D'hont vé la dolga tonada,
qu'el meu sò trenca suau,
y eixes veus tan harmonioses,
que del cel semblan baixar?

Digaumé, maretta meua,
d'ahont venen y ahont van?
—Deixa eixos somnis, filleta,
qu'el teu còr fan bategar;

acluca els ulls per dormirte,
que jo vet-l' al teu costat;
jo no he vist la bella jove
ni n'he sentit eixos cants.

—Ay! si ho vesseu, qu'es d'hermós
lo que destría m' esguart.
Les portes del cel obrintse
y en llum de Deu claretjar!

Y la jove dolga'm mira,
y'm fa senya y m'ha parlat.
—Jo vull cloure els ulls y anar-hi ..
Ma maretta, á Deu siau!

JOAQUIM DOMENECH

Janer - 1901

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 7.—Dilluns.—S. Julià bisbe y mr.
Dia 8.—Dimars.—Sts. Celerino, Llucià y comp. mrs.
Dia 9.—Dimecres.—S. Vidal mr.
Dia 10.—Dijous.—S. Gonzalo d'Amarante conf.
Dia 11.—Divenres.—S. Higinio papa y mr.
Dia 12.—Dissapte.—S. Victorià conf.
Dia 6.—Diumenje.—✠ S. Gumersindo mr.

COMENS DE SIGLE

GRAN es en veritat el sigle XIX que va finir dilluns á mitja nit. Gran es el sigle en que s'ha fet aplicació del vapor y de l'electricidad; el sigle qu'ha vist adelantar l'industria á pás de gegant; qu'ha vist sembrar les fábriques per totes parts; cultivar los camps ab máquines admirables y solcar les ones als vapors, y als ferrocarrils creuar los camps y atravessar per baix de les montanyes. Gran es el sigle en què les paraules y les idèes han corregut p'els fils del teléfono y del telégrafo. De les llums se pot anomenar el sigle en què s'han realisat les més grans invencions, y en què el gas y la llum elèctrica han illuminat les plasses y carrers; les ciutats s'han esteses y embellides; les vies de comunicació s'han multiplicades; la noble febre de progés s'ha encès en tots els homos.

Les conquestes materials d'aquest sigle son innumerables. Pero, ¿y les morals?

—Ha proclamat la llibertat y l'igualdat dels homos,—mos dirá qualqu'....

—Més, per desgracia, les ha entèses molt maldament, y profanant aquestes paraules sagrades s'han consumades en ell les més grans iniquitats; per desgracia la maldat s'ha estesa juntament ab los adelantats de la ciència.

Qu'aquest sigle sia el més gran en progressos materials, no cal duptarho; pero, ¿es també el més gran en atrassos morals?

Certament que les doctrines més absurdes y les teoríes més cíniques s'han propagat durant son curs y que en ell s'han realisat multitud de crimens; cert que en ell s'ha practicat la teoria abominable del respecte á tots los fets consumats; cert qu'els mals govèrns han imperat per tot.

Pero, ¿no veim la barbàrie en los sigles de l'edat antiga; en l'edat mitja l'imperi del despotisme y el predomini de la forsa bruta, y també en la moderna la successió continua de guèrres inútils é injustes? ¿No veim, en tots el passatjes de l'Historia, el desbordament de les passions dels homos, y mil fets abominables per cada acció noble y generosa?

Cada sigle ha tengut ses grans glories y ses grans faltes.

Judiquem desapassionadament el sigle XIX.

Precis es confessar que si pot ostentar timbres vertaderament gloriosos també te infinidat de faltes imperdonables.

Ell va veure el triomf de la cuadrilla de bandejats que consumaren l'Unidat italiana, passivament respectada per totes les nacions. No vuy fer aquí una relació de tots sos crimens, però, ficsantmos solament en sos cinch derrers anys, el drèt ha estat potetjat, sens que ningú protestás, a Grècia, vençuda y malparada per l'imperi mahometá deshonra d'Europa civilisada, al sortir en defensa dels cristians perseguits y martirisats; a Cuba y Filipines, cuant les mos arrebataren sense més lley que la forsa bruta, y ultimament a n'el Transvaal y l'Orange, dues repúbliques modelos de pobles honrats y valerosos, que defentsantse ab una constancia y heroisme llegendaris, son abandonats al pillatge britanich per tots els govèrns d'Europa, qu'aturan ab lo frèt egoisme qu'els domina, los sentiments generosos de sos pobles.

El sigle XX se prepara per continuar la sèrie d' avensos materials que son antecessor ha deixat comensada. Totes les senyes indican que sabrà conseguirho. ¡Avant!...

....Més, la civilització no consisteix solament en gas y electricitat, vapors y ferrocarrils. Bo es això per la vida material de la Societat; més, son esperit se pot nodrir tan sols d' idèes sanes y de progressos morals. El sigle XX ¿adelantarà ab això lo molt que li ha mancat al XIX?....

Trist es confessar que no duim camí d' això.

En el passat sigle se va proclamar la llibertat y l' igualtat dels bons y dels dolents. En el que comensam ¿serà la llibertat tan sols p' els dolents?.... Deu vulga que mentin els símptomes que comensan á manifestarse en la nació vehina, dominada per associacions tenebroses qu' aspiran evidentement á dominarho tot.

Sigle de revolucions ha estat el sigle XIX. Més, per la regeneració de la Societat se necessitan en el sigle XX majors revolucions, que desfassen tot el mal qu' han fet aquelles. Als bons mos toca consumirles. Primer hem d' estendre les idèes: llavors, els fets. De lo contrari, assusta mirar el pervindre qu' es presenta. La societat se va desfent y desorganisant de cada día. Si els bons no trabayam ab totes ses forces per evitar sa destrucció, aquesta no pot manco d' arribar.

Drèt al progrés, á l' igualtat y á la llibertat hem de caminar. No'creguèu que hi hajam arribat.

La verdadera ciencia y progrés may s' han enemistat ab la Relligió. L' Iglesia pretén espargir la fumassa d' aquest sigle; nó apagar ses llums; no es *obscurantista*; al contrari: l' error de molts mal encaminats, es volèr substituir la llum de la Fê per les de la ciencia y de la rahó humana... y, com diu mol bé l' inspirat poeta M. J. Verdager.

*¿Que es la rahó del home? Una llanterna
dins la negror de la mes negra nit;
més, si s' acosta á Vos, oh llum eterna,
l' efímer bri de llum de sa lluherna
s' empelta ab la claror del infinit.*

Per això l' Iglesia vol que sobre les llums de la rahó y de la ciència hi brilli la llum de la Fê; aquestes llums no son incompatibles; al contrari: la verdadera ciència condueix á Deu; aixó s' ha vist sempre. Dels que han volgut explicarho tot ab la sola rahó humana, han sortit aquestes teories monstruoses qu' obligan á preguntarnos: ¿Era un sér racional, tenia es cap á n' el seu lloch, somiava el qui va escriure aixó?

Per altre banda, mirau cuants de sos mes grans descubriments déu la ciencia á molts de relligiosos....

Mirau els *desafios*, la costum més irracional de l' edat mitja, reprovada per tot homo que pensi una mica, conservada á final del sigle de les llums! ¿Qui es qui sempre l' ha condemnada més que l' Iglesia, l' amiga constant de la civilització?

¿Se pot ignorar lo molt que va contribuir l' Iglesia á l' abolicion de l' esclavitut, un dels fets que més honran al sigle passat? ¿Qui es sino Lleó XIII que se pren tan d' interés p' els treballadors explotats, aquests vertaders esclaus de capitalistes sens consciència.

Jesucrist fou el primer que proclamá la llibertat y l' igualtat del homo. La llibertat y l' igualtat del homo en Jesucrist, única verdadera, es la que noltros hem de proclamar.

Les demás llibertats son falses y no poden conduir més qu' al despotisme ó á l' anarquía.

Á molts varen enganar les revolucions de l' sigle XIX; més, á molts, també, han desenganat sos resultats.

Mirau á Fransa, pátria de la gran revolució y mare de totes les revolucions, esclavizada per la masoneria: mirau á Italia, arruinada y poblada d' anarquistes; mirau á Espanya, dessangrada y condemnada á sufrir la plaga de govèrns ineptes, que, proclamant la llibertat més completa, han trobat el modo d' ofegar tot crit del poble, tenguent constantement suprimides les *garanties constitucionals*.... Y.... qualche cosa que val més que Cuba y Filipines, el sentiment nacional han fet perdre als espanyols sos lliberals govèrns.

¿Que diria de la llibertat el rey més *lliberal* d' Europa, atravesat per unes quantes bales, y tantes altres víctimes innocents ó culpables, si s' poguessen aixecar de ses tombes?....

L' arbre malehit ha comensat á dar ja sos fruits més amargs: el cataclisme s' arramba; Deu vulgui qu' abans d' arribar, se desenganin del tot els enganats.

Noltros hem de treballar per conseguirho, ja que tants n' hi ha qu' espargeixen l' error ab tota consciència.

¿Veis aquests qu' esplotan la miseria y l' ignorancia dels treballadors, imbuhintlos les doctrines socialistes? No creguèu qu' estigan convenuts de lo que predican. Bé comprenen ells que la societat es un organisme qu' ecsigeix la varietat necessariament, una máquina que per forsa s' ha de compondre de pessés distintes. ¿Com podria correr un rellotje ab totes ses rodes iguals?....

Ab una paraula: si volem ajudar tots, així com devèm, á la regeneració de la societat, ab la llum de la Fê per guía y seguint el camí que Cristo mos senyala, esforsemnos tots en continuar les bones obres materials y morals y en destruir els mals y els errors que mos ha deixat el sigle de les llums y de les tenebres....

Deu fassa qu' en lo sigle que comensa logrèm aquests adelants.

Deu fassa qu' el sigle XX veji la verdadera y completa redenció de la classe obrera, veji la resurrecció de nostra desgraciada Patria; veji el triomf d' aquest poble generós que combat en un recó de l' Africa, mostrant á les nacions envellides y corrompudes de l' Europa lo qu' es capás de fer per s' independència; Deu los pag son noble sacrifici, donantlos á coneixer la relligió verdadera; Deu fassa qu' el sigle XX veji també el triomf en totes parts de la verdadera Igualtat, Llibertat y Fraternitat, Veritat y Justicia; veji la regeneració completa de la Societat.

Deu benehesca lo nou sigle.

Lo Reynat social de Jesucrist s' estenga en ell per tota la terra.

M. R. FERRÁ.

Breu parlament de gracies (*)

JA ho veys: hi tornan esser. Y si entany fou grossa la nostra festa anyal, enguany ho es mes. No mancabam; reprenim, gracies á Deu. Donchs, jendevant companys benvolguts! Endevant y sempre endevant, per el camí emprés, per el camí carreter, tot dret, sense cap voltera, sense

(*) Les digué lo M. I. Sr. Provisor, en la vetlada literaria y musical que *La Capella* de Manacor celebrá dia 22 del passat Decembre. Servescan de rersenya d'aquella festa.

desmayssi sense fer cas dels pedrolins que qualcú passa gust de posarnos al mitx del camí, per darnos mala vida, ja que no nos poren capturar. Decantemlos á la vorera del camí aqueys pedrolins, sense rencor, ab lo cor ben ample y els brassos uberts per rebre ab una bona estreta tots els qui venguen... Y cap envant a fernos sempre mes dignes de la nostra causa, de la nostra Patrona, de la protecció d'ella y, sobre tot, de la de Deu nostre Senyor.

De bell nou, com entany, torn dur la veu de la Junta de La Capella. M' han posat entre l' espasa y la paret, y no tench mes remey que tornar a parlar en nom d'ella per expressar son agraiment, l'agraiment fondo, inefable, del seu cor a tots els qui han presa part ab aquesta lluidísima festa.

Sí, M. I. Sr. Governador Civil, meritíssim de Mallorca, columna de la moralitat, esglay dels dolents, encant de la gent de be, y, al mateix temps, gentil conrador de les Lletres; sí, M. I. Sr. Penitenciari de la Seu de Mallorca, qui tan amunt nos heu posada Sta. Cicilia ab lo vostre sermó d'avuy dematí y tant heu enaltida l'obra y la missió de La Capella; sí, Srs. Moreau y Granados, glories del mon musical, fills predilectes de l'armonía, mestres insignes del art francés y del art espanyol, qui sou venguts a honrarnos y a fer que nos tenguen enveja els grans centres artístichs; sí, estol selecte de poetes y prosadors, honor de les nostres Lletres, qui, heu elevat el nostro esperit a les altíssimes regions del ideal; sí, persones distingides, qui heu comparegut de Ciutat y d'altres pobles a esplayar la vostra ànima en aquesta festa; sí, coristes incansables, invictes; irrebrotxables ab lo vostre Director el primer de tots; tots vosaltres qui inspirau, qui protegiu, qui sosteniu aquesta gran institució choral; tots vosaltres qui sou venguts avuy dematí a l'ofici del Convent y anit a-n aquesta gran vetlada; en nom de la Junta ¡milions de milions de gracies! ¡Que Deu vos ho pach lo que heu fet per La Capella;... y ¡fins l'any qui ve tal die com avuy! ¡Que no n'hi falt cap dels qui hi ha enguany, y que'n venguen mes encara! Amen que axí succeesca. ¡A re-veure y ab Deu siau!

CRONICÓ

EN aquesta secció, contant ab l'ajuda de Deu' feym contes tractar, en forma de dietari, els fets que vaju succehint dins aquest nou any, primé de sigle XX, que trobem més dignes de possá ab lletres de motlo.

Procurarém no apartarnos de la veritat que sempre sura, dientho tot en mallorquí clá y llampan; fent, si ve be, mansbelletes als qui s'ho meresquin y iulant fort ferm, si hey importa, als qui no vaju per bon camí.

Per evitar errors y tropessades procurarém també no fer molt els contes á casa d'altri, ni ficarnos en *quinientos*, limitantnos á ser simples cronistes d'alló, que á n'es nostro entendre, heu pach y estiga en caracte ab el nostro MALLORCA. Se sal y es piquet de couent segons sa salsa y es prebe.

Basta d'introit y dispensau que comensém pes final des sigle passat, perqu' heu paga.

El vespre del dissapte dia 29 comensá a la Catedral un triduo de rogatives, que consistí, en ro-

sari ab Nostr' Amo patent, sermó p'el notable y conegut predicador Sr. Matas y lletania de tots els Sans.

Lo meteix es diumenje a vespre dia 30.--Aquest dia fou elegit per unanimidad senador del Reyne el conegut polítich D. Pere Sampol. Que sia per be de tots.

Dilluns 31 á la Seu s' exposá el Santíssim á les cinch des matí. A las 10 sa festa de la Reconquista de Mallorca. Hey assistí s' Ajuntament y el Sr. Governador que tregueren de la sala es panó que diuen del Rey en Jaume, dexantlo á sa plassa de Cort, ahont estava exposat es cuadro d'aquest monarca. Predicá l'elocuent P. Antoni Tomas dels SS. Cors. Despres del *Tedeum* de costum s' Ajuntament tornant á la Sala s'entrá es panó. Durant sa funció religiosa, sa musica des regiment qu'ab una companyia de soldats esperavan á Cort per fer ets honors, tocá una partida de pessas.

A la una menos quart des mateix dia tengué lloch á sa sala de sessions des nostro Ajuntament la declaració de *fill ilustre* de Mallorca del degá dels notaris de Palma, el dramaturch mallorquí D. Juan Palou y Coll. Hey assistiren s' Ajuntament, Capitá General, General Governador, Vicari general, Director de s' Institut, President de sa Real Academia de Medicina, President de sa Diputació, los Srs. Pere Sampol, Pere Ripoll, Joseph Socias, Costa y Llobera, Juan Alcover y altres distingides y notables personalidats y una nombrosa concurrencia de senyores. Se lletgí s' acort de declará fill de Mallorca al Sr. Palou. Se descubrí son retrato, obra primorosa del artista Sr. Bauzá. Don Juan Torradell lletgí son trabay biografich, escrit en mallorquí y fou molt aplaudit.

Acabat s' acte s' Ajuntament ab sos macers al cap se trasladá á casa de D. Juan Palou, fentli saber l' honor que Palma li tributava y felicitantlo; éll emocionat contestava paraules de agrahiment per tal obsequi que deya no mereixer. Fou visitat per moltes persones; tothom, autoridats, literats y amichs de toda casta el felicitaren. MALLORCA DOMINICAL no li plany ses mansbelletes; en que, per altre part, no estiga del tot conforme en que axó se fassi ab los vivents, sian els qui sian, com ara ja s'usa; qualche dia en parlarém ab mes sossech.—El vespre s' estrená en lo Teatre el drama inédit *Don Pere d'el Punyalet* del citat Palou. Hey assistí oficialment el nostro cabildo municipal. Foren aplaudits per sos respectius trabays decoratius els coneguts pintors Llorens, Hoyos y Anckermann. El drama, qu'es de verdadera inspiració y sabor dramátich obtengué éxit. Felicitam de nou á son autor. També está d'enhonabona l'art, el gust y el criteri de la regió, perque avuy se demostra que no's necessari sa visura madrilenya pera que una obra d'art sia regoneguda com á tal, y *Don Pere d'el Punyalet* pot viure llarg temps, encara que no duga es sagell de Madrit, perque te vida propia. Llastima que no estiga escrit ab sa mateixa llengo en que parlavan els protagonistes, y que a lo ultim sembla acabar ab una flectomia quant diu, dirigintse al cel: *Nadie me la podrá arrebatari! ¡Ni tú!*

S'horabaixa des mateix dia acabá á la Seu es triduo ab s'extraordinaria concurrencia dels dies anteriors. A les nou se cantaren *Matines y Laudes* solemnissimes pel clero catedral, parroquial de ciutat y seminaristes, presidit al có el Sr. Bisbe. Extraordinaria fou la concurrencia de faels; molta compostura y devoció. El sigle XIX be forset-

java, ¡éll no hi poria consentir á deixarnos! be bufava y croxian els seus ossos descarnats! pareixia que tot s'envenia per avall ab aquella ventada tan faresta y may vista, pero á la fi se doná y mentres dins sa Catedral cantaven es *Benedictus* acompanyat d'orgue y orquesta, en aquell moment tan solemne mori el sigle vey y aparegué el nou, el sigle XX; per cert que mos trobá ben ocupats; éll degué dir «quina gent que trob mes bona y devota», pero l'experiencia, en el correr dels seus anys, ja li ensenyará que no 's tot or lo que lluhu El Sr. Bisbe oficiá de Pontifical. Se cantá ab orquesta sa misa del Sr. Roig. Després se dá la comunió á moltissims faels. Imponent y solemne fou aquesta funció relligiosa. Bon principi d'any; que Deu el mos deixi acabar en santa pau. Amen.

Y are donem principi a n' es seu cronicó.

Janer de 1901 ✕ En nom de Deu sia. Amen.

Dia 1 dimars:

En la Catedral desde el día abans estava exposat el Santissim. A les 10 després de cantades

hores hey hagué ofici de mig Pontifical. Se cantá se missa á 4 veus de *S. Juan Evangelista* de Gounod p' els Srs. seminaristes, y dirigida per don Bartomeu Torres. Predicá el superior dels Jesuites P. Videllet. Hey assistiren ses autoritats, Ajuntament ab el Sr. Governador, Diputació y Capita General acompanyat de gefes y oficials. —Es vespre é les set, després de *Matines y Laudes* se cantá ab orquesta es trisagi den Sancho, un *motete*, sa lletania den Tortell p' els seminaristes y se resá s' *Oracio á Deu per l' entrada del sigle XX*. Després sa processó ab es clero parroquial, seminaristes, clero catedral, molts de nobles y senyors y l' ajuntament ab el Sr. Governador. S' estojá Nost-Amo després de sa bendició dada pel senyor Bisbe Una gentada com may s' havia vist. Una festa relligiosa d' imperdurable memoria. Una manifestació sublim de ses creencies d' un poble que baxa son cap devant el *Senyor dels sigles* y batega son cor ab emocions aquí baix no sentides, sinó 's devant sa Magestat de Cristo Redentor, ab una fe ferma y esperansa de majors en la Gloria.

Basta per ' vuy, que mos em fet massa llargs y continuarem diumenge quí ve.—Es CRONISTA.

Mallorca Dominical

REVISTA BILINGÜE

Esta Revista, cual estandart porta escrites ab lletres de motlo les santes senyes de FÉ, VIRTUT, PATRIA Y TRABAY, endreçada en general á tots aquells, que de bona fé estiman y practican estes idees, té per objecte principal viure y trafegá per mitj del poble, nodriutlo ab una ensenyança verament cristiana y sense maxsima y allunyarlo de tantes fons verinosas, ahont per son mal, vá á satisfer sa set ' febroseca. Si MALLORCA DOMINICAL, veu complerts sos desitjos, se donara per ben pagada dels sacrificis que fa y li romanen fer envés de la gent trabayadora.

Pera que ningú s' escús de llegirla, sortirá pera tothom cada diumenge en un plech de 8 págines, p' el preu de 0'25 pts. cada més. No cal dir que, quant els *recursos* de l' Administració ho permetin, se donarán números extraordinaris y estampas que contindrán trabays d' una partida de plomes de cap d'ala.

Per la derrera página hi admetém anunciis, y vos asegurám desd'ara, que de més baratos y acondicionats no 'n trobaréu en lloch. Si no heu creys, provau-ho y veureu.

Tota la correspondencia se dirigirá á l' Administrador d' aquesta revista.

Els trabays manuscrits que se mos enviyn hei anirán, si hi poden anar; sino... feyvós contes qu'els heu acabat de veure.

Idò, ja ho sabeu: Si voleu FE, VIRTUD, PATRIA Y TRABAY, vengan aquets cinch, que sou des nostros; si no 'u sou, seguiu vostro camí, que noltros farém el nostro, y veurém á la fi *quins serán els qui la treurán mes provehida*.

25 centims cada més per tothom

Correspondencia Particular

D' ella mos servirem per contestar tot lo relatiu a sa Direcció y a s' Administració. Es un medi molt fácil y economich d' *ahorra-sellos*.

Pero als que tengan necesitat ó el gust de comunicarse ab noltros, ja sia per questió de diners, ja també pera que, si algú volguentmos ajudar á portá la creu, mos envía algún *regalo* p' el MALLORCA, los advertim que, tot heu podrás envíar á s' Imprenta d' en Mir (Cadena de Cort, n.º 11), que per felicitar-mós sa feyna, posarán sa direcció siguent:

Per questió de trabays, al Sr. Director; si son *Folkore* ó *entreteniments* á S. Elviro Más, y pes ram d' Administració al Administrador J. Domenech. Entesos.